

עליו ישיב

ואתחנן

והקב"ה

2

2) יאמר

1) ויש לבית דין לגמור ולאסור
 דבר המותר ועומד אסורו
 לדורות וכן יש להחזיר
 אסור תורה לפי שעה, מה
 הוא זה שהחזירה תורה לא
 חסדף עליו ולא תצטרע סגנו,
 שלא להוסיף על דברי תורה
 ולא לגרוע (ו) מהן ולקבוצ
 הדבר לצולם שהוא פן
 התורה בין בתורה שבכתב
 בין בתורה שבעל פה:
 כיצור. הרי כתוב בתורה לא
 תבשל גדי בחלב אמו ומי
 השמטנה למדו שזה הכתוב
 אסור לכשל ולאכול בשר
 בחלב, בין בשר בהמה בין בשר חיה. אבל
 בשר צוף מותר בחלב פן התורה: אם יבוא
 בית דין ויחיד בשר חיה בחלב וזרי זה גרוע.
 והם יאסור בשר וצוף ואמר שהוא בכלל הגוי
 והוא אסור פן התורה וזרי זה מוסרי: אבל
 אם אמר בשר וצוף מותר פן התורה ואנו
 נאסור אותו ונדע לעם שזהו בשרה שלא יבוא
 פן הדבר תחובה ואסור בשר וצוף מותר מסרי
 שלא נחפרש בתורה פן החיה מותרת שחרי לא
 נחפרשה, ויבוא אחר לומר אף בשר בהמה
 מותר חזן פן חזו, ויבוא אחר לומר אף בשר
 חזו מותר בחלב חזיה או הכבשה שלא נאמר
 אלא אמו שהיא פינה, ויבוא אחר לומר אף
 בחלב חזו שהיא אמו מותר שלא נאמר אלא
 אמו, לפיכך נאסור כל בשר בחלב ואפילו בשר
 צוף, אין זה מוסרי אלא גושיה סיגי לתורה, וכן
 כל כדומה כזה: D

פרשת ואתחנן: (ג, כו) רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה,
 שאסור עליו מלהתפלל, ואילו בפי כי תשא כתיב ויחל, שתפסו להקביה
 בבגדו וכיו. ונראה שהחבדל הוא, שבפי כי תשא היה מתפלל בעד
 הצבור, והקביה הרי כרת בריתו עם הצבור ועם כלל ישראל, משאיין
 בפי ואתחנן, שמשעה היה מתפלל בעד עצמו, והיה מבקש כעני העומד על
 הפתח, ודאיתחנן מלשון מתנתחנם הוא. ויחיד המתפלל צריך תמיד
 להזכיר אלקינו ואלקי אבותינו, כלומר, שהוא בא להתפלל בתוך חלק
 מהכלל ישראל אשר עמהם כרת הקב"ה את הברית. ונראה לפרש
 בכונת הנוסח אלקי אברהם, שלא רק שאברהם היה שייך להקב"ה,
 אלא שאף אברהם כאילו היה לו קנין בהקב"ה, והקב"ה - כביכול -
 היה שייך לאברהם. ולענין לבוא יעשו חצדיקים מחול ויאמרו הנה
 אלקינו זה וכו', ויהיה הקב"ה שייך לכולם, שכולם יעשו - כביכול -
 קנין בו. אך בעוה"ז, כל שעוד לא הגענו לדרגה ההיא, אין היחיד רשאי
 לומר אלקינו - מבלי שיוסיף ואלקי אבותינו, לכלול את עצמו בתוך
 הכלל אשר עמהם נכרתה חבריי

3) ואתחנן

או יבדיל משה שלש ערים. (ד' מא)

1) וברש"י מדברי חז"ל במקות פ', אעפ"י שאין שלש שבעבר הירדן
 קולטות עד שיבדילו אותן שבא"י, ומשה ידע כבר שלא יבנם לא"י, אעפ"כ
 אמר כל מה שכחתי לעשות אעשה ומצוה שאפשר לקיימה אקיימנה.
 וכזה יובנו היטב דברי חז"ל, באבות דר"ג פכ"ו. אל תרחיק עצמך
 מסדה שאין לה קצבה וממלאכה שאין לה גמירא. כי ידוע שהוצר מסתה
 את האדם מלקיים מצות שמירת הלשון, ואומר לו, מה תועלת תגיע
 לך, אם תלמוד ותעמיק כזה הענין. האם תוכל להגיע עד קצבתה ולשמור
 את פיך כל ימי חיידך יותר מוב לך, שלא תתחיל כזו המדה כלל, כי היא
 מדה שאין לה קצבה בזמן ובענין. ולזה בא התנא ר' יוחנן בן דהבאי, וזורה
 לנו בדבריו הקצרים, שבאמת לא כן הדבר, שלא ירחיק עצמו מסדה שאין
 לה קצבה. הא למה זה דומה, לאחד שהלך על שפת הים, וראה שהים פולט
 אבנים פזובות ומרגליות, כלום יתירשל מללקמן, בשביל שלא יומשך זמן
 לקימתן רק שעה או שעתיים? והלא גם המעט הזה מוב לו יותר מללקוט
 מאה ימים אבני בנין ואבני גזית! והנה כונת הכתוב, אם תבקשנה ככסף,
 שצריך האדם להתנהג בכקשת התכלית הנצחית, כמו שהוא מתנהג
 בבקשת הכסף וחפוש המטמוניות, ואף אם לא יוכל לאסוף כל הכסף
 והמטמוניות, עכ"ו לא יתעצל מללקוט מה שכחן. ו

1) וכשם שאין אחר מספרים, ששאל אותו אדם, אם לא כיון ברוב התפלה
 והוא עומד כבר בסוף התפלה, אם כדאי להתגבר עתה ולכוין אפילו חלק
 קטן מהתפלה, והנאון ענהו במשל נמרץ, לנערה שעמדה בשוק בסל גדול של
 ירקות למכור, ופגע בה אנס אחד והתחיל לחטוף מהסל, הנערה עמדה נבהלת
 ולא ידעה מה לעשות. ה"י שם פקה אחד ואמר לה, אל תמתני עד שיחטוף כולו.
 הנה הוא חוטף, גם את חטפי, וכל מה שתעלי בידך יהי שלך. כן הדבר ממש
 בענין התפלה, הנה היצר מתגבר על האדם ומפיל עליו עצלות ומחשבות זרות
 עד שעייז לא התכוין בכמה ברכות מהתפלה, ואיך אל תמתין עד שיחטוף
 הכל, גם אתה חטוף חרו את עצמך בכל כהך לכיון בהברכות, אשר עדיין הן
 לפניך, ואם היצר נצחך ביום זה בדברים אסורים, אתה עמוד החזק כנגדו
 ולמחר לנצח בדברי תורה, ואם הוא הכשילך בתפלה, שמע קולנו, תתגבר
 אתה עליו בתפלה, שים שלום.

4) הזכיר

ואפשר לומר, שהכתוב או יבדיל משה מרמו על ענין נשגב, עפ"י דברי
 רש"י אלה שאע"פ שידע משה רבנו ע"ה שאינן קולטות עד שיבדילו אותן;
 שבארץ כנען, אמר משה, מצוה שאפשר לקיימה אקיימנה, שמוכח מזה, שאם אי
 אפשר לאדם לקיים את כל המצוה בשלמות, מי"מ כל מה שיש ביכולתו לעשות
 יראה לקיים, אף אם לא יוכל עכשיו לגמור הדבר כולו.
 והנה מה שאמר הכתוב, אחרי אשר הבדיל משה שלש הערים שבעבר
 הירדן, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, שלכאורה אין כל קשר
 החבר לפסוק זה לענין של הבדלת הערים, אבל לפי הג"ל נראה, היינו שהורה
 הוראה זו להבדיל שלש הערים בעבר הירדן, אעפ"י שאינן קולטות עדיין,
 וללמד לבני ישראל, שגם המה יתנהגו באופן כזה, שבמה שיוכלו לקיים רצון
 השי"ת, יראו לקיים אף שלא יוכלו לגמור הדבר, וזאת התורה שם משה לפני

1

(21) ילקח ימים

(יד) עשיתם ימים ירושה בלתי רצויה על דרך הפסד ואשר תשכרו מצות השם ועדויותי והקמת ירושתו בעשיתו לעשות השם ירושה בעשיתו בלבד ולקטני יום לקח הבטחה ואשר בו בישורת השם בעשיתו יום זה כי השם בעשיתו המישים ולשכרם בלתי יום (והרבותינו בזה עשיתו יום אגודתי וי שבתה ילקח) בשורת רבנו ירמיהו ביר כי בתורה אשר תשכרו ירושה יעשיתו אשר צוה יעשה ואשר גם באשר לא צוה יו דעתה לעשות השם ירושה בעשיתו כי היא אירוב השם והשם יום ענין גדולה לפי שאין אפשר להקים בתורה כל הנחמיה האדם עם שגגתי ורעי וכל משאוי ומהני תקינו הוישים והסדעיות כיום אבל ארזי שהזכיר כיום הרבה כיום לא חלה רכוש לא חקים ולא חסיד (והא תעמיד על דם רעך לא תחיה חיים) מפני שישנו חסיד ויכוננו חסיד לומר בדרך כלה שיעשה השם ירושה בכל דבר עד שיכנס בזה הפעולה ולשנים משורת חסיד וכוונתו ביר שהזכיר בדונא דבר כצרא יאסרוהו וכוונתו שישכרו פרקי נאה ידבירו בנחמיה עם הנחמיה עד שיכרא בכל ענין חס ירושה יום

הלכה ג ימצוה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה
 כו

(22)

והארי החי בסומן ט"ו יא' האריך בדיני הזכרת יום ויש לפקפק על דבריו במה שהשיג על רבינו ז"ל ודע כי חפשי בדברי רבינו בספר החנוכה ולא מלאתי שימנה מלוות יליאה מלרים להזכיר בכל ימות השנה רק כליל ע"ז של ניסן דהגדת לבגך ביום ההוא ומקרא דזכור יום הזה כו' הלא דבר הוא וכן בחיבורו לא הזכיר זה למטה בפ"ט רק בהלכות ק"ט כתב כאן דמלוה להזכיר י"ח.

לבן אחינא דטיקך מלוות יליאת להזכיר מקרא דלמטן חזכור אה יום לאתך מאתך מלרים פשטא דקרא מיירי בחורש האביב ועשית פסח ולא תאכל עליו חמץ כו' כי בחפזין יליאה כו' למטן חזכור אה יום לאתך וזהו או כפרשיי בחומש דפ"ו אכילה מלה ופסח חזכור יום לאתך כו' וכמו דלריך להזכיר מעשה עמלק ומקיים בפעם אחת לא השכח דקרא או דלמטן חזכור היינו ע"ז מלה תפילין וימים טובים שבהם אנו זוכרים יליאה מלרים ולכך לא כתיב בלשון לוי והא דקרי לה הגמרא ודאורייתא היינו דיש תקנות חכמים שאין זה רק משום משמרה וכמו גמ' וכו"ז ויש שהיא משום ענינים שנחדשו אחרי מתן תורה כמו קריאת מגילה וכו"ז ויש ענינים שהם להפקת רגון הבורא אף כי לא הטיל ולא הכניח בחזרת חובה בכ"ז כאשר ראו ראשי הכנסיה כי זהו הפקת רגון הבורא לאופן היותר גדלה החייבו בזה וזהו אל תבנו כי זקנה חמץ כו' והנה באשר אנו חושין שהבורא יתבדך הגד בתורתה שלתכלית זה ילאו בחפזין ומפני זה היה בפסח ובשאר מלות למטן חזכור כו' כל ימי חייך תקטו אבותינו לזכור בפה מלא יליאה מלרים בכל יום ולהודיה לו ע"ז יתנו השלמת רגון הבורא יתבדך (ועל כיוצא אחרי צירושלמו דלא מחזיר) לכן מקרי דאורייתא והחמירו בספקו כאשר החמירו בספה דדברי קבלה לפי שיטה האחרונה

אור שיהא
ע"ב ע"ה